

Tervise- ja tööministri käskkirja „Tervise ja tööministri 4. detsembri 2014. a käskkirja nr 222 „Tööturuteenuste osutamine tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks“ muutmise“ seletuskiri

I. Sissejuhatus

Tervise- ja tööministri käskkirjaga „Tervise- ja tööministri 4. detsembri 2014. a käskkirja nr 222 „Tööturuteenuste osutamine tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks“ muutmise“ tehakse muudatused tervise- ja tööministri 4. detsembri 2014. a käskkirjaga nr 222 „Tööturuteenuste osutamine tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks“ kinnitatud toetuse andmise tingimustes (edaspidi TAT).

Eelnõu on koostanud Sotsiaalministeeriumi strateegia ja eelarve osakonna struktuurivahendite juht Janar Kriiska (tel 626 9185, janar.kriiska@sm.ee), Sotsiaalministeeriumi tööhõive osakonna nõunik Annika Sepp (tel 626 9722, annika.sepp@sm.ee) ja Sotsiaalministeeriumi strateegia ja eelarve osakonna peaspetsialist Jüri Lössenko (tel 626 9186, juri.lossenko@sm.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigus- ja personaliosakonna õigusnõunik Lily Mals (tel 626 9333, lily.mals@sm.ee).

II. TAT muudatuste sisu

Seletuskiri kirjeldab ainult uusi TAT muudatusi, mis lisanduvad käesoleva käskkirja rakendumisel.

Toetuse andmise tingimuste abikõlblikkuse perioodi on pikendatud aasta võrra kuni 31.12.2021. Muudatus on tingitud vabade eelarvevahendite olemasolust ning vajadusest pikendada teenuste osutamist ühe aasta võrra. Eelarvejäak, mille arvelt on võimalik pikendada abikõlblikkuse perioodi ning rahastada punktis 2.5 lisanduvat tegevust, on tekkinud seoses osade TAT tegevuste rakendamisega planeeritust väiksemas mahu.

Punktis 1.2 on täiendatud TAT eesmärgi kirjeldust ja punktis 1.2.1 TAT tulemust vastavalt lisandunud ning allpool kirjeldatud tegevustele.

Punktis 1.2.2 on TAT vajalikkuse põhjendust täiendatud lisanduvate tegevustega ning uuendatud taustainfot ja statistilisi näitajaid.

Seoses noortele karjääriinfo vahendamise lisandumisega on punktis 2.1.1 täpsustatud tegevuse pealkirja ning täiendatud sisu. Eelnevast johtuvalt on punktis 2.1.1.1 täiendatud sihtrühma, kuhu on lisandunud noored vanuses 7–26 eluaastat, kellele pakutakse karjääriinfo vahendamise teenust, ning tööturgu tutvustavate töötubade sihtrühmaks on 7.–12. klassi õpilased. Punktis 2.1.1 lisanduv tegevus „noortele karjääriinfo vahendamine“ suhestub tervise- ja tööministri käskkirjaga nr 210 „Karjäärinõustamise kättesaadavuse suurendamine“. Vabariigi Valitsuse 26. aprilli 2018. a otsusega koondub karjäärinõustamise ja karjääriinfo vahendamise teenus Eesti Töötukassasse. Reformi tulemusena lõpetab SA Innove tugiteenuste agentuur programmi „Karjääri- ja õppenõustamisteenuste arendamine ja kättesaadavuse tagamine“ raames Rajaleidja keskustes karjääriteenuste osutamise 31.12.2018. Muudatuste tulemusena on töötukassa uuteks klientideks 7–15-aastased noored, sh hariduslike erivajadustega noored ja lapsevanemad. Lisaks kasvab töötukassa poolt 7–26-aastastele noortele osutatud individuaalsete karjäärinõustamisteenuste maht, suureneb karjääriteenuste paketi õpilastele pakutavate tööturgu ja tööelu tutvustavate töötubade arv ning hakatakse pakkuma individuaalset karjääriinfo vahendamise teenust. Tagamaks karjääriteenuste areng, mis lähtub rahvusvaheliselt tunnustatud arengusuundadest ja uurimistulemustest ning arvestab klientide jooksva tagasisidega teenustele, luuakse töötukassasse karjääriteenuste metoodikakeskus, millel on keskne roll metoodiliste materjalide väljaarendamisel ja kohandamisel, e-nõustamiskeskonna arendamisel, teenuse kvaliteedi ja mõju seiramisel ning karjäärispetsialistide väljaõpetamisel ja toetamisel kutse omandamiseks. Muudatuste tulemusena integreerib töötukassa SA Innove poolt noortele karjäärinõustamiseks ja karjääriinfo vahendamiseks välja töötatud metoodika töötukassas kasutusel olevate metoodikatega. Punktis 2.1.1.2 on pikendatud tegevuse üldajaraami kuni 31.12.2021.

Punktis 2.1.2 täpsustatakse, et tegevuse „Minu esimene töökoht“ raames tuleb sihtrühma koolitusvajadus ja koolitusel osalemine eelnevalt töötukassaga kokku leppida. Punktis 2.1.2.2 on pikendatud tegevuse üldajaraami kuni 31.12.2021.

Punkti 2.1.3 sõnastust on täpsustatud selliselt, et välistada alaealise töötamise toetuse maksmine samal ajal mistahes muu palgatoetusega. Punktis 2.1.3.2 on pikendatud tegevuse üldajaraami kuni 31.12.2021.

Punktis 2.2 kajastuva tegevuse pealkirja ja sisu ning punktis 2.2.1 nimetatud sihtrühma on täiendatud selliselt, et nimetatud tegevuse all osutatavaid töölesaamist toetavaid teenuseid pakutakse lisaks vanaduspensioniealistele inimestele nüüd ka ennetähtaegse vanaduspensioni ja päästeteenistuja toetuse saajatele. Muudatus võimaldab soovi korral tööturuteenuste pakkumist ka enne vanaduspensioniiikka jõudmist pensionile jääjatele ning isikutele, kes saavad vanaduspensioni ootel oleva päästeteenistuja toetust. Punktis 2.2.2 on pikendatud tegevuse üldajaraami kuni 31.12.2021.

Seoses mobiilsustoetuse maksmise katsetamisega perioodil 2016–2018 täpsustatakse punktis 2.3, et mobiilsustoetust võib taotleda kuni 31. detsembrini 2018 ning seda ei maksta kauem kui 31. maini 2019. Punktis 2.3.2 on pikendatud tegevuse üldajaraami kuni 31.05.2019.

Punktis 2.4 nimetatud tegevuse „Minu esimene töökoht Eestis“ üldajaraami on punktis 2.4.2 pikendatud kuni 31.12.2021.

Muudatusega lisandub punkt 2.5 „Piirkondlik töökohta loomise toetus“. Tegevuse eesmärk on soodustada töökohtade loomist ja töötute tööle rakendamist suurema tööpuudusega Ida-Viru, Põlva, Valga ja Võru maakonnas. Vahemikus 2016. a mai kuni 2017. a lõpp sai sarnast töökohtade loomise toetust taotleda tööhõiveprogrammist (THP). Toetus oli suunatud ainult Ida-Virumaale, et aidata tööle piirkonnas töö kaotanud inimesi ja vähendada suurt regionaalset tööpuudust. Toetust said tööandjad, kes võtsid kahe kuu jooksul tööle vähemalt 20 töötut, palganõudeid loodud töökohtadele ei olnud. Toetuse abil loodi perioodi jooksul 645 töökohta 17 ettevõttes. ESFi vahenditest pakutakse kohandatud tingimustel töökohtade loomist soodustavat toetust lisaks Ida-Virumaale kolmes Kagu-Eesti maakonnas, kus samuti on töötus kogu Eestiga võrreldes suur ning töötute tööle aitamiseks on vaja motiveerida tööandjaid piirkonda uusi töökohti looma. Tegevuse raames hüvitatakse tööandjale 50% ulatuses (kuid mitte rohkem kui töölepingu seaduse § 29 lõike 5 alusel kehtestatud kahekordne töötasu alammäär) töötaja palgakulud, kui tööandja võtab korraga (kahe kuu jooksul) tööle viis või enam meetme tingimustele vastavat töötut. Vajaduse korral hüvitatakse tööandjale töötaja tööalase koolituse kulu kahe esimese tööaasta jooksul, et soodustada töötaja oskuste arendamist ning suurendada tema konkurentsivõimet tööturul. Punktis 2.5.1 määratakse sihtrühmaks Ida-Viru, Põlva, Valga ja Võru maakonnas arvele võetud töötud ning punktis 2.5.2 seatakse tegevuse üldajaraam 01.01.2019–31.12.2021. Viie töökohta loomise nõude eesmärk on toetada eelkõige potentsiaalseid laienemisplaanidega tööandjaid, kes on valmis piirkonda looma rohkem töökohti, võimaldades rohkemate töötute tööle rakendamist. Arvestades piirkondliku töökohta loomise toetuse rangemaid tingimusi (palgakriteerium, mille eesmärk on välistada väga madalapalgalised töökohad) ning Kagu-Eesti tööturgu, kus suurettevõtteid on vähe, domineerivad mikro- ja väikeettevõtjad, on loodavate töökohtade nõutav arv oluliselt väiksem kui Ida-Virumaa töökohta loomise toetusel. Madalama nõude seadmisel oleks oht tühikuluks, st toetuse maksmine selliste töökohtade loomiseks, mille tööandja oleks suutnud luua ka ilma toetuseta. Väiksema arvu töötajate värbamiseks on tööandjatel võimalik kasutada teisi töötukassa pakutavaid palgatoetusi (noortele, pikaajalistele töötutele, vähenenud töövõimega töötutele). Töötajate registri andmetel oli perioodil 01.05.2015–30.04.2018 meetme sihtmaakondades võrdluses meetme plaanitud mahuga arvestatav hulk tööandjaid, kes on lühikese aja jooksul (3 kuud) värvanud vähemalt viis töötajat. Kahekuuline periood on Ida-Virumaa töökohta loomise toetuse kogemusel sobiv periood suuremate värbamiste tegemiseks.

Punktis 3 on täpsustatud näitajate tabelit vastavalt lisandunud tegevustele ja korrigeeritud prognoosidele. Rakenduskava väljundinäitaja „Aktiivseid tööturuteenused saanud osalejate arv“ on suurenenud 6239 võrra ning 2023. aasta sihttase on seega 17 569. Sihttaseme prognoosid on

paranenud tegevuste 2.1.1 (oli 10 098, nüüd 12 937), 2.1.2 (oli 2960, nüüd 5046), 2.1.3 (oli 5697, nüüd 10 082) ja 2.2 (oli 560, nüüd 655) puhul ning mõningal määral vähenenud tegevuste 2.3 (oli 1934, nüüd 1300) ja 2.4 (oli 179, nüüd 123) puhul. Lisandunud tegevuse 2.5 2023. aasta väljundinäitaja sihttasemeks on 363. Samale tegevusele on lisatud ka kaks tulemusnäitajat: „Osakaal osalejatest, kelle tööalase koolituse kulu on hüvitatud“ sihttasemega 10% aastal 2023 ning „Osalejad, kes 6 kuud pärast tööturuteenuste saamist on hõives“ sihttasemega 60% aastal 2023.

Punkti 4 on lisatud, et meetme tegevused soodustavad töökohtade loomist ja töötute tööle rakendamist suure tööpuudusega piirkondades ning seetõttu omavad mõju regionaalarengule.

Seoses 01.01.2019 käivituva karjääriteenuste reformiga, mille raames viiakse noortele suunatud karjääriinõustamine ja karjääriinfo vahendamine Rajaleidja keskustest töötukassasse, on punktist 5 eemaldatud viide meetmele 1.1 „Haridustugiteenuste arendamine ja kättesaadavuse tagamine“. Lisaks on punktis välja toodud seos meetme tegevustega 1.1.2 „Karjääriteenuste arendamine ja kättesaadavuse tagamine lastele ja noortele“ ning 1.6.4 „Karjääriinõustamise kättesaadavuse suurendamine“.

Punktides 7.2.4.4–7.2.4.7 sätestatud abikõlblike kulude loetellu on lisatud sihtrühmana ennetähtaegse vanaduspensioni saajad ja isikud, kes saavad vanaduspensioni ootel oleva päästeteenistuja toetust.

Punkti 7.2.4.7 sõnastust on muudetud selliselt, et tegevuse 2.2 sihtgruppi kuuluvale vanaduspensioniealisele, ennetähtaegset vanaduspensioni ja päästeteenistuja toetust saavale isikule makstav ettevõtluse alustamise toetus ei ole abikõplik maa ja kinnisvara ostuks.

Punktis 7.2.4.13 sätestatakse tegevuse 2.5 sihtrühma kuuluva inimese palgatoetuse maksmise ja tagasinõudmise tingimused.

Punktis 7.2.4.14 sätestatakse tegevuse 2.5 sihtrühma kuuluva inimese tööandjale hüvitatava tööalase koolituse kulu tingimused.

Punktis 7.2.5 on täpsustatud, et mitteabikõlblike kuludena on loetletud Eesti Töötukassa poolt tehtavad kulud.

Riigiabi ja vähese tähtsusega abi puudutavatesse punktidesse 7.3.1 ja 7.3.2 on lisatud viited piirkondliku töökoha loomise toetusele ja tööandjale koolituskulu hüvitamisele. Lisaks on punkti 7.3.1 täiendatud sätetega vähese tähtsusega abi üldtingimustest ning lisatud punkt, mis sätestab valdkonnad ja tegevused, millele vähese tähtsusega abi ei anta.

Punktist 7.3.2.2 on eemaldatud viide komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 artiklile 33, kuna TAT punktis 2.2 nimetatud teenuse ega sihtrühma kirjelduses ei ole välja toodud, et antakse palgatoetust puudega töötajate palkamiseks, ning punkti täiendatud viitega sama määruse artiklile 34, kuivõrd TAT punktis 2.2 loetakse siseturuga kokkusobivaks riigiabiks tööruumide ja -vahendite kohandamise teenuse toetamist.

Lisatud on punkt 7.3.4, mis sätestab riigiabi andmise raskustes olevale ettevõtjale.

Punktis 8 loetletud riskide nimekirja on täiendatud ennetähtaegse vanaduspensioni ja päästeteenistuja toetuse saajat puudutava kirjega ning lisatud on piirkondliku töökoha loomise toetuse käivitamisega kaasnevad riskid.

Vastavalt TAT muudatustele on täiendatud ka TAT lisa 1 vormi B.

III. TAT vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Eelnõu on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, 17. detsember 2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1304/2013, 17. detsember 2013, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006.

IV. TAT muudatuste mõjud

Ennetähtaegse vanaduspensioni ja päästeteenistuja toetuse saajatele tööturuteenuste võimaldamine toetab neid tööle asumisel ning aitab leevendada töajapuudust ja vanadussõltuvusmäära kasvust tulenevat survet sotsiaalsüsteemile.

Karjääriinfo vahendamise sihtrühma laiendamine noortele vanuses 7–26 eluaastat aitab suurendada noorte tööalast teadlikkust ja ennetada noorte töotust.

Piirkondlik töökohtade loomise toetus soodustab töökohtade loomist suurema töötusega piirkondades, aidates kaasa sihtpiirkondade majandusarengule, tööjõu oskuste paranemisele ning piirkondlike erinevuste ja struktuurse töötuse vähenemisele.

V. TAT muudatuste kinnitamine

TAT muudatused kinnitab tervise- ja tööminister oma käskkirjaga.

VI. TAT muudatuste kooskõlastamine

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Riigi Tugiteenuste Keskusele ja Riigikantseleile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Töötukassale ja Sihtasutusele Innove. Rahandusministeerium ja Riigi Tugiteenuste Keskus kooskõlastasid eelnõu märkustega. Haridus- ja Teadusministeerium ja Riigikantselei kooskõlastasid eelnõu vaikimisi. Eesti Töötukassa ja Sihtasutus Innove edastasid omapoolsed kommentaarid.